

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑. ความสำคัญ และที่มาของปัญหา

พระพุทธเจ้าได้ตรัสและรับสั่งกับภิกษุเหล่านั้นว่า ภิกษุทั้งหลาย เราพ้นแล้วจาก บ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์ สุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและ มนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรม มีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์ บริบูรณ์ครบถ้วน สัตว์ทั้งหลายมีรูปในตาน้อย มีอยู่ย่อมเสื่อมเพราะไม่ได้ฟังธรรม จักมีผู้รู้ธรรม ภิกษุทั้งหลายแม้เราก็จะไปยังตำบลอรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม^๑

ครั้งแรกพระพุทธศาสนาอุบัติขึ้นในชมพูทวีปเมื่อ ๒๕๐๐ ปีมาแล้ว ท่ามกลางเจ้าลัทธิที่สำคัญๆ และนักปราชญ์ทั้งหลายที่พยายามเผยแผ่ลัทธิของตนด้วยวิธีการต่างๆ หลังจากที่เจ้าชาย สิทธัตถะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในวันเพ็ญเดือนวิสาขมาส คือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ และหลังจากนั้นอีก ๒ เดือน พระองค์ก็ได้เริ่มประกาศศาสนา โดยทรงแสดงปฐมเทศนาแก่ ปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ในวันเพ็ญเดือนอาสาฬหมาส คือ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เมื่อพระอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมแล้ว ได้ทูลขออุปสมบทจาก พระพุทธเจ้า และพระองค์ได้ประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา ทำให้เกิดพระรัตนตรัยขึ้นครบสมบูรณ์ ในวันนั้น ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพระพุทธศาสนา^๒ จากนั้นอีกไม่นานก็ได้ พระอรหันตสาวกเพิ่มขึ้นอีก ๕๕ องค์ คือพระยสกุบุตรพร้อมกับเพื่อนๆ พระพุทธเจ้าพร้อมกับ พระอรหันตสาวกทั้ง ๖๐ องค์ ก็ได้จำพรรษา ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวันเป็นพรรษาแรก

ภายหลังจากออกพรรษา พระพุทธองค์ได้ทรงส่งพระอรหันตสาวก ๖๐ องค์ ออก ประกาศพระศาสนาตามทิศานุทิศต่างๆ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์สาวกจึงเกิดขึ้น ณ บัดนั้น ตามพระพุทธดำรัสที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์สุขแก่ ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์

^๑ วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

^๒ คุณ โทจันทร์, ร.ศ., พระพุทธศาสนากับสังคมและวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๑.

(กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมอันมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ ให้บริบูรณ์ครบถ้วน สัตว์ทั้งหลายมีธุลีในตาน้อย มีอยู่ ย่อมเสื่อมไปเพราะ ไม่ได้ฟังธรรม จักมีผู้รู้ธรรม ภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม” *

หลักฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ปรากฏขึ้นภายหลังจากตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แล้วเสด็จไปแสดงธรรมโปรดแก่ปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนะ และขสกุบุตรพร้อมสหาย ๕๔ คนทรงให้การอุปสมบทแก่บุคคลเหล่านี้เป็นพระภิกษุชุดแรกในพระพุทธศาสนา รวมเป็น ๖๐ รูปซึ่งเป็นการเกิดขึ้นแห่งพระธรรมทูตหรือทูตทางธรรมตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พระองค์เห็นสมควรที่จะส่งพระสาวกเหล่านั้นไปประกาศพระศาสนาให้แพร่หลายทั่วชมพูทวีป ดังพระดำรัสที่ทรงรับสั่งกับภิกษุเหล่านั้นแล้ว

จะเห็นได้ว่า นโยบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในเบื้องต้นนั้นมีอยู่ ๓ ประการด้วยกัน ดังนี้

ประการที่ ๑ คือ ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมาก

ประการที่ ๒ คือ ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงจาริก เพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวโลก และ

ประการที่ ๓ คือ ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์

นอกจากนโยบายทั้ง ๓ ประการนี้แล้ว พระองค์ยังได้ทรงให้คำแนะนำไว้อีก ๒ ประการ ประการแรก คือ อย่าไปโดยทางเดียวกัน ๒ รูป เพราะในการออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาในครั้งนั้นมีกันเพียง ๖๐ รูป อีกประการหนึ่ง คือ จงแสดงธรรมอันมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ ให้บริบูรณ์ครบถ้วน จากนโยบายและคำแนะนำนี้จึงทำให้พระสงฆ์สาวกได้นำนโยบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปปฏิบัติประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วและงดงามยิ่ง ทำให้มีผู้เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในชมพูทวีป เมื่อครั้งที่พระสงฆ์สาวกออกทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาใหม่ๆ นั้นหากมีกุลบุตรเลื่อมใสใคร่จะบวชก็จะพาไปบวชในสำนักของ

* มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๔๐.

พระพุทธเจ้า ต่อมาเมื่อมีกุลบุตรใครที่จะบวชมากขึ้นและอยู่ไกลจากสำนักพระพุทธเจ้ามากขึ้น พระองค์จึงทรงอนุญาตให้พระสงฆ์สาวกบวชกุลบุตรได้เองด้วยวิธี “ญัตติจตุตถกรรมวาจา” ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้บวชกันมาจนถึงทุกวันนี้ หากผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาแต่ไม่มีใครจะบวชก็ให้แสดงตนเป็นพุทธมามกะ คือการเข้าถึงซึ่งพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสรณะ ด้วยนโยบายดังกล่าวนี้ จึงทำให้พระพุทธศาสนาเกิดพุทธบริษัท ๔ ขึ้น คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และพุทธบริษัททั้ง ๔ นี้มีหน้าที่หลักคือการนำนโยบายมาปฏิบัติมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกไป

ในประเทศไทย พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับสังคมไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย พระสงฆ์ไทยมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมเสมอมาทั้งระดับพื้นฐาน คือให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมที่ประชาชนสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุขเช่น หลักพรหมวิหาร ๔ หลักสังคหวัตถุ เบญจศีล เบญจธรรม หิริโอตตปละ และระดับหลักธรรมขั้นสูงในพระพุทธศาสนาที่ทุกคนสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตไปสู่ความพ้นทุกข์ ได้แก่การฝึกวิปัสสนากรรมฐาน หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาจึงมีคุณค่าและประโยชน์สูงสุดที่จะนำพามนุษย์ให้สามารถใช้ชีวิตในโลกปัจจุบันอย่างมีความสุข ทั้งยังมีความพิเศษมากกว่านั้นคือพระพุทธศาสนามีคำสอนที่จะช่วยให้มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาศักยภาพชีวิตของตนด้วยตนเอง จนสามารถก้าวสู่ความหลุดพ้นโดยไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป

ด้านองค์กรคณะสงฆ์ไทยและมหาวิทยาลัยสงฆ์มีบทบาทต่อการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา จึงถือว่าเป็นการเผยแผ่สิ่งที่ดีงามเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโลกอย่างแท้จริง โดยเฉพาะบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาถือเป็นพันธกิจหลัก ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์อยู่ในกำกับของรัฐ ได้ตระหนักต่อความสำคัญในด้านการส่งเสริมให้มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศได้จัดให้มีการเปิดอบรมหลักสูตรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพระภิกษุ สามเณร และ คฤหัสถ์ ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ในสาขาธรรมนิเทศ และหลักสูตรการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเอเชีย ยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย โครงการนี้เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๘ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนับได้ ๑๓ รุ่นแล้ว ใช้เวลาในการฝึกอบรมรวม ๓ เดือน/รุ่น จนพระสงฆ์ทุกรูปมีความมั่นใจว่าสามารถไปปฏิบัติงานเผยแผ่พระธรรมคำสอนในต่างประเทศได้ ขณะนี้มีเครือข่ายเผยแผ่พระธรรมคำสอนอยู่ทั่วโลก

สาเหตุที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้ เนื่องจากได้รับรู้รับฟังปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสายต่างประเทศ ทั้งจากบุคคลทั่วไปที่สนใจในพระพุทธศาสนา และจากคณะผู้ดำเนินงานการอบรมพระธรรมทูต ตลอดจนผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวไว้ในหนังสือพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๑๓ ว่า “ในการไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศนั้น ความรู้ความสามารถมีด้วยกันทั้งนั้น แต่ที่ไม่ค่อยบรรลุผลตามที่ต้องการ คงจะเกี่ยวกับปัญหาเรื่องยุทธศาสตร์ จึงทำให้มีปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ มาก บางท่านเทศน์ดีสอนดีก็ยังไม่ได้ไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะยังมีปัจจัยอะไรหลายอย่างงานของพระธรรมทูตมีความละเอียดอ่อนมาก แล้วยังถูกค่อนข้างออกไปสอนเฉพาะกับคนไทยด้วยกัน เขาเอาเราไปเปรียบเทียบกับพระธรรมทูตทิเบต ญี่ปุ่น หรือแม้กระทั่งศรีลังกาที่ประสบผลสำเร็จมากกว่าในการเผยแผ่กับชาวต่างประเทศ” * จากปัญหาและอุปสรรคการเผยแผ่พระพุทธศาสนาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสายต่างประเทศ ซึ่งยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงทำให้มีผลกระทบต่อสถาบันพระพุทธศาสนาโดยตรง และโดยอ้อมก็คือ ผลกระทบที่มีต่อความมั่นคงความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา กับผู้ที่นับถือศาสนาอื่นๆ ในต่างประเทศ เมื่อไม่สามารถทำความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ถูกต้อง ก็จะเป็นผลเสียหายต่อสังคมชาวพุทธ ความแปลกแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมความเชื่อความศรัทธา ความรู้สึกนึกคิดยิ่งห่างเหินกันมากเท่าใด ความเข้าใจผิดความแยกพรรคพวกก็เกิดขึ้นจนไม่สามารถนำพาสันติสุขสู่ประชาชนชาวโลกซึ่งอยู่ร่วมกันได้

ส่วนเหตุผลของการเลือกพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยเลือกเอาประเทศอินเดียเป็นพื้นที่ศึกษานั้น เนื่องจากอินเดีย คือดินแดนพุทธภูมิ เป็นประเทศมหาอำนาจใหญ่ทางวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วยคนหลายศาสนา หลายวัฒนธรรม และเป็นประเทศที่มีความเจริญทางวัฒนธรรมที่เก่าแก่มิ้นนักปราชญ์ นักคิดและมีความเชื่อที่หลากหลาย ในประเทศอินเดียมีวัดไทยที่ไปสร้างไว้หลายแห่ง มีพระธรรมทูตไทยปฏิบัติหน้าที่อยู่ทุกที่ตามแหล่งพุทธสถาน ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย เพื่อการสำรวจข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ศึกษา จะทำให้ได้ค้นพบภาพรวมของปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ชัดเจน เพื่อจะได้วางยุทธศาสตร์ แผนนโยบายในการปฏิบัติงานของพระธรรมทูต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อความตั้งอยู่ของพระพุทธศาสนาสืบไป

* พระธรรมโกศาจารย์, (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). ในหนังสืออนุสรณ์ พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๑๓ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๒๒๑.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านคุณสมบัติของพระธรรมทูต ความคิดเห็นด้านการเผยแผ่ มีผลต่อยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย

๑.๒.๓ เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคต่อยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ เป็น การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต เพื่อประเมินคุณสมบัติของพระธรรมทูต และเพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคต่อยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของการวิจัย คือ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาด้านเนื้อหา คือการศึกษาเอกสาร

๑) เอกสารชั้นปฐมภูมิ (primary sources) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระไตรปิฎกภาษาบาลี อรรถกถาฎีกา อนุฎีกา

๒) เอกสารชั้นทุติยภูมิ (secondary sources) ได้แก่ หนังสือประวัติและแนวคิดทางพุทธศาสนา หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คุณสมบัติของพระธรรมทูต หลักการบริหารเชิงพุทธ บทความบทวิจารณ์ บทสัมภาษณ์ เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ

ขอบเขตด้านพื้นที่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) การศึกษานี้ จากประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระธรรมทูตที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในประเทศอินเดีย คือ วัดไทยพุทธคยา-อินเดีย ตำบลโพธิ์คยา อำเภอคยา รัฐพิหาร วัดไทยกุสินาราเฉลิมราชย์ กุสินารา รัฐอุตตรประเทศ และวัดไทยสิริราชคฤห์ เมืองราชคฤห์ พินารชาธิปไตย รัฐพิหาร

และพระธรรมทูตที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำพุทธสถานของมหาวิทยาลัย รวมทั้งหมดจำนวน ๑๑๐ คน โดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่มคือ กลุ่มพระธรรมทูต จำนวน ๘๐ คน กลุ่มเจาะจง จำนวน ๑๐ คน และ กลุ่ม สัมภาษณ์ ๒๐ คน

๒) กลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ พระธรรมทูตที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ใน ประเทศอินเดีย คือ วัดไทยพุทธคยา-อินเดีย ตำบลโพธิ์คยา อำเภอคยา รัฐพิหาร วัดไทยกุสินารา เฉลิมราชย์ กุสินการ รัฐอุตตรประเทศ และวัดไทยสิริราชคฤห์ เมืองราชคฤห์ พินารชาร์ฟ รัฐพิหาร และพระธรรมทูตที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำพุทธสถานของมหาวิทยาลัย รวมทั้งหมดจำนวน ๘๗ คน โดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่มคือ กลุ่มพระธรรมทูต จำนวน ๖๖ คน กลุ่มเจาะจง จำนวน ๗ คน และ กลุ่ม สัมภาษณ์ ๑๔ คน และใช้การ แบ่งกลุ่มแบบสัดส่วน (Proportionate Stratified Sampling) ด้วยวิธีการ หาได้จากสูตรของ R.V. Krejcie and R.W. Morgan ไปสุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่เป็นตัวแทนกลุ่ม

ขอบเขตด้านเวลา

คณะผู้วิจัยได้กำหนดเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นเวลา ๖ เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ปัจจัยทางชีวสังคมและภูมิหลัง

อายุ

พรรษา

ก่อนมาเป็นพระธรรมทูต

จำนวนปีที่ เป็นพระธรรมทูต

ระดับการศึกษา

คุณสมบัติของพระธรรมทูต

ความคิดเห็นด้านการเผยแผ่

ตัวแปรตาม(Dependent Variables)

ยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย คือ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การศึกษา

การสงเคราะห์

๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะ

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์หลัก หมายถึง การวิเคราะห์หลักการ กระบวนการแนวข้อปฏิบัติ แนวคิดด้านตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล การจัดการ การพัฒนาองค์กรและกระบวนการของระบบราชการที่หน่วยงาน/องค์กร/มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุถึงผลลัพธ์ทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบของแผนยุทธศาสตร์ไว้ คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การศึกษาและ การสงเคราะห์ คุณสมบัติของพระธรรมทูต และความคิดเห็นด้านการเผยแผ่ ดังนี้

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง การนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ไปสู่ประชาชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ สามารถประพฤติปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา

การศึกษา หมายถึง พระธรรมทูตที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ต่างประเทศ มีการสนับสนุนทุนการศึกษาให้เด็กและเยาวชน ได้ช่วยเหลือวัสดุ อุปกรณ์การเรียน การสอน และสิ่งการเรียนรู้อื่น มีโครงการจัดแหล่งสถานที่การเรียนการสอนหลักธรรมภายในวัด ได้ส่งเสริมจัดกิจกรรมการบูรณาการเรียนรู้ภายในวัดและชุมชน ได้หาแหล่งทุนสนับสนุนแก่เด็กด้านการศึกษา ได้เสนอการแนะแนวอบรมด้านวิชาการแก่คนในชุมชน การจัดให้มีการเรียนการสอนหลักปริยัติธรรมให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ ส่งเสริมการเรียนรู้ของคฤหัสถ์ได้ศึกษาเล่าเรียน ทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ และการช่วยเหลือด้านการศึกษาของหน่วยงานที่พระธรรมทูตปฏิบัติงานอยู่

การสงเคราะห์ หมายถึง พระธรรมทูตที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ต่างประเทศ ได้มีการปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์ มีการจัดโครงการส่งเสริมชาวบ้านพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ส่งเสริมชาวบ้านให้มีอาชีพเสริม กิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการออมทรัพย์ ให้การส่งเสริมอุดหนุนทุนโครงการพัฒนา หมู่บ้าน เพื่อชุมชน เป็นแกนนำในการสงเคราะห์ประชาชนเมื่อประสบภัยพิบัติ จัดกิจกรรมช่วยเหลือด้านสุขภาพชุมชน จัดหาปัจจัยสี่ เช่น อาหารเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย ส่งเสริมประชาชนลด ละ เลิกอบายมุข สิ่งเสพติดให้โทษ จัดหาทุนสนับสนุนประชาชนสร้างสาธารณประโยชน์ จัดโครงการพัฒนาคุณภาพการประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือชุมชน วัด บ้าน โรงเรียน

พระธรรมทูต หมายถึง ทูตในทางธรรมะเป็นผู้นำหลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา ไปเผยแผ่ให้แก่ประชาชนในประเทศอินเดีย เทียบได้กับทางฝ่ายบ้านเมือง คือ ราชทูต รัฐทูต ในที่นี้กล่าวถึงพระสงฆ์ไทยที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นพระธรรมทูตในประเทศอินเดีย

คุณสมบัติ หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นคุณงามความดี คุณลักษณะประจำตัวของบุคคล ในที่นี้ กล่าวถึงคุณลักษณะของพระธรรมทูตที่พึงประสงค์ที่มีความเหมาะสมต่อการทำหน้าที่ใน

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

คุณสมบัติของพระธรรมทูต หมายถึง การรู้จักฟัง เป็นผู้รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติสามารถพูดให้ผู้อื่นฟังได้ เป็นผู้รู้สามารถพูดธรรมให้ผู้อื่นฟังได้ ด้วยวิธีการ แนะนำ การใส่ใจใฝ่ศึกษา เป็นผู้รู้จักแสวงหาความรู้ ด้านการศึกษาอยู่ตลอดเวลา ทรงจำได้ดีเป็นผู้มีความจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำและเป็นผู้รู้ได้เข้าใจชัดเป็นผู้รู้ความหมายของสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็น สามารถพูดให้ผู้อื่น เข้าใจเป็นผู้รู้สามารถใช้ทักษะวิธีการให้ผู้อื่น ฟังได้ เข้าใจอย่างชัดเจน เป็นผู้ฉลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ มีความฉลาดในการทำงานนำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่ก่อความทะเลาะวิวาท เป็นผู้รู้หลักการสร้างความสัมพันธ์ให้แก่มุมนานกับสังคมได้อย่างผสมกลมกลืน ความคิดเห็นด้านการเผยแผ่ หมายถึง การแสดงออก ด้านความรู้สึก ความคิด และการพิจารณาตัดสินใจต่อการดำเนินงานด้านการเผยแผ่ของพระธรรมทูต

ความคิดเห็นด้านการเผยแผ่ หมายถึง การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งหนึ่งแต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน การกระทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงระบบงานรวมทั้งในการฝึกหัดการทำงานด้วยเพราะจะทำให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาความคิดเห็นด้านการเผยแผ่ เป็นความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดแบบแผนการวางแผนนโยบายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายหรือลัทธิเดิมนโยบายเพื่อให้งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาดำเนินไปอย่างเรียบร้อย ซึ่งได้มาจากการสำรวจความคิดเห็นและรวบรวมไว้เป็นข้อมูล

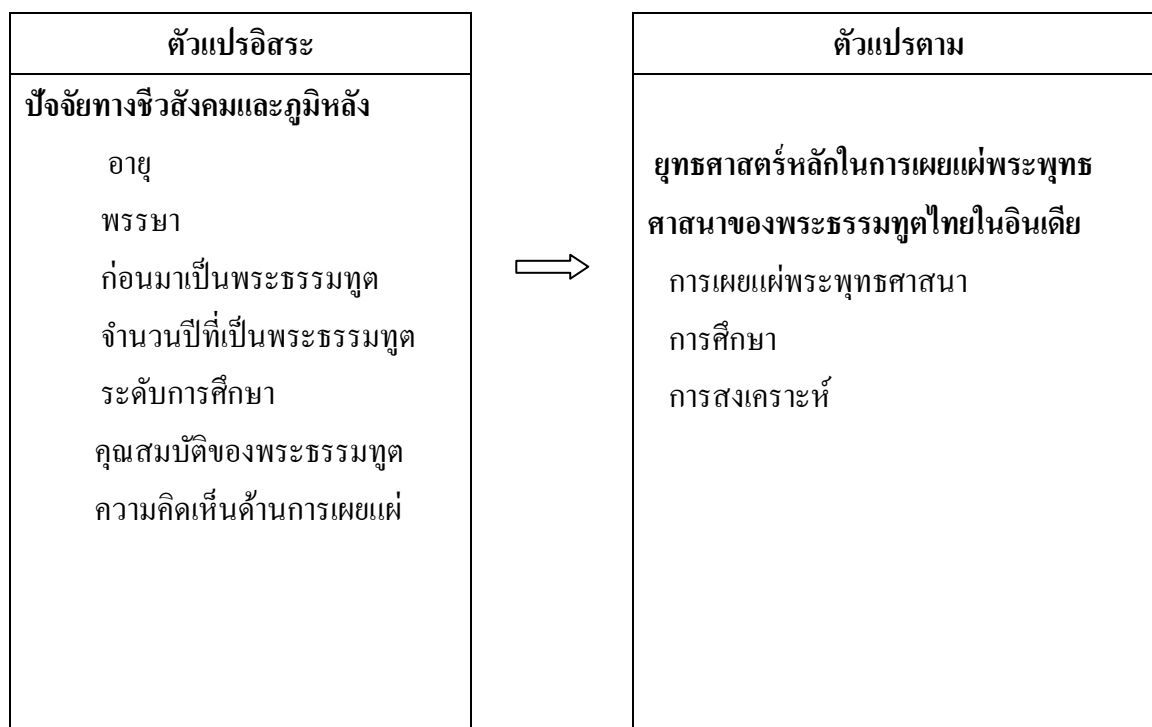
๑.๕ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๕.๑ ได้ทราบถึงผลงานเชิงยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย เข้าใจถึงแผนนโยบายในการพัฒนาและการบริหารองค์กรคณะสงฆ์

๑.๕.๒ ได้ทราบถึงปัจจัยชีวิตสังคมและภูมิหลัง และด้านคุณสมบัติของพระธรรมทูตความคิดเห็นในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทย

๑.๕.๓ ได้ทราบปัญหาและอุปสรรคต่อยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต สามารถวางแผนการเผยแผ่และการบริหารองค์กรสงฆ์อย่างเป็นระบบมากขึ้น

๑.๖. กรอบแนวคิดของการวิจัย

แผนภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดของการวิจัย